

9. Внутрішній контроль суб'єктів первинного фінансового моніторингу

9.1. Загальні вимоги стосовно організації внутрішнього контролю суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» встановлено наступні вимоги для суб'єктів первинного фінансового моніторингу стосовно організації внутрішнього контролю за виконанням законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, правил внутрішнього фінансового моніторингу, програм проведення фінансового моніторингу та інших внутрішніх документів з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а саме:

- ❖ працівник відповідальний за проведення фінансового моніторингу уповноважений здійснення перевірок діяльності будь-якого підрозділу суб'єкта первинного фінансового моніторингу та його працівників щодо дотримання ними правил внутрішнього фінансового моніторингу та виконання програм проведення фінансового моніторингу;
- ❖ працівник відповідальний за проведення фінансового моніторингу має право доступу до всіх приміщень, документів, засобів телекомунікації суб'єкта первинного фінансового моніторингу;
- ❖ працівник відповідальний за проведення фінансового моніторингу уповноважений одержувати пояснення від працівників суб'єкта первинного фінансового моніторингу незалежно від займаних посад з питань проведення фінансового моніторингу;
- ❖ суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний щорічно проводити внутрішні перевірки своєї діяльності на предмет дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;
- ❖ відповідальність за організацію дотримання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму несе керівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Враховуючи останнє та з метою забезпечення постійного контролю за працівниками суб'єкта первинного фінансового моніторингу з боку керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідальний працівник зобов'язаний не рідше одного разу на місяць інформувати у письмовій формі керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу:

- ❖ про виявлені фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу;
- ❖ заходи, вжиті, зокрема, для забезпечення здійснення заходів фінансового моніторингу;
- ❖ заходи, вжиті для розроблення та постійного оновлення правил і програм проведення фінансового моніторингу з урахуванням вимог законодавства;
- ❖ заходи, вжиті для підготовки персоналу щодо виконання вимог Закону шляхом проведення освітньої та практичної роботи.

9.2. Додаткові вимоги стосовно організації внутрішнього контролю суб'єктами первинного фінансового моніторингу, встановлені НКЦПФР

Додаткові вимоги стосовно організації внутрішнього контролю за виконанням законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, правил внутрішнього фінансового моніторингу, програм проведення фінансового моніторингу та інших внутрішніх документів з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом встановлені рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів» та полягають у наступному.

Перевірки діяльності будь-якого підрозділу суб'єкта первинного фінансового моніторингу та його працівників щодо дотримання ними правил та виконання програми проведення фінансового моніторингу здійснює відповідальний працівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу в порядку, встановленому правилами проведення фінансового моніторингу.

Ознайомлення керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особи, яка виконує його обов'язки, з результатами такої перевірки здійснюється шляхом подання йому не рідше одного разу на місяць звіту у письмовій формі відповідальним працівником суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Рекомендується надавати в такому звіті інформацію, зокрема, щодо:

- виявлених фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та заходів, які були вжиті;
- зареєстрованих фінансових операцій з ознаками обов'язкового і внутрішнього фінансового моніторингу;
- зупинених фінансових операцій;
- фінансових операцій, у проведенні яких суб'єктом первинного фінансового моніторингу було відмовлено;
- ужитих заходів стосовно розроблення та поновлення правил і програм проведення фінансового моніторингу;
- підготовки персоналу щодо виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму шляхом проведення освітньої та практичної роботи;
- результатів проведених відповідальним працівником внутрішніх перевірок діяльності підрозділів або працівників.

Відповідальний працівник підписує звіт.

У разі якщо відповідальним працівником не є керівником суб'єкта первинного фінансового моніторингу, звіт після його складання направляється керівнику суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особі, яка виконує його обов'язки, для інформування.

Ознайомлення керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особи, яка виконує його обов'язки, зі звітом підтверджується підписом цієї особи.

Внутрішня перевірка суб'єктом первинного фінансового моніторингу своєї діяльності на предмет дотримання ним законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму здійснюється один раз на календарний рік.

Така перевірка призначається керівником суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особою, яка виконує його обов'язки, та оформляється розпорядчим документом.

Строк проведення такої перевірки та питання перевірки визначаються в розпорядчому документі.

Така перевірка здійснюється працівником(ами) підрозділу внутрішнього аудиту ревізійного органу або іншого незалежного підрозділу (органу), створення якого передбачено установчими та внутрішніми документами суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

У разі відсутності відповідних підрозділів (органів) таку перевірку здійснює посадова особа суб'єкта первинного фінансового моніторингу, визначена керівником суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особою, яка виконує його обов'язки.

При такій перевірці, перевірку відокремлених підрозділів суб'єкта первинного фінансового моніторингу може здійснювати відповідальний працівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Внутрішня перевірка своєї діяльності суб'єктом первинного фінансового моніторингу повинна охоплювати такі питання:

- відповідність правил і програми проведення фінансового моніторингу вимогам законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;
- дотримання вимог правил проведення фінансового моніторингу;
- виконання заходів, передбачених програмою проведення фінансового моніторингу;
- виконання заходів, передбачених програмою навчання працівників;
- відповідність оцінки ризику критеріям, визначеним Держфінмоніторингом України та НКЦПФР;
- дотримання працівниками вимог щодо зберігання документів стосовно ідентифікації осіб, які провели фінансову операцію, та документів, що стосуються ділових відносин з клієнтом, даних про фінансові операції;
- додаткові питання, які підлягають перевірці, які має право встановити керівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особа, яка виконує його обов'язки.

За результатами такої внутрішньої перевірки своєї діяльності суб'єктом первинного фінансового моніторингу складається акт, який підписують особи, які здійснювали перевірку.

В акті зазначаються висновки та в разі необхідності пропозиції щодо усунення недоліків, виявлених за результатами перевірки.

Акт перевірки після його підписання направляється керівнику суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особі, яка виконує його обов'язки, для інформування та вжиття в разі необхідності заходів реагування.

Ознайомлення керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу або особи, яка виконує його обов'язки, з актом перевірки підтверджується підписом.

Література

1. Закон України від 28.11.2002 № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» (зі змінами та доповненнями).
2. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27.07.2010 №1155 «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів» (зі змінами та доповненнями).